

ESTUDI DE NECESSITATS RESIDENCIALS A L'APTSHD

INTRODUCCIÓ

El present treball pretén fer una anàlisi de les necessitats residencials a curt i mig termini que permeti procedir a una planificació i distribució de recursos.

Per aquest fi es procedirà inicialment a una descripció dels usuaris que s'atenen en l'actualitat i realitzar la confecció de grups segons el nivell de risc de necessitat de serveis residencials.

Es finalitzarà el treball realitzant una predicció de les necessitats a 5 i 10 anys tenint present que l'esperança de vida de la població amb R.M. s'apropa a la de la població en general. Per això es tindrà com a base l'evolució dels usuaris actuals d'acord amb criteris conservadors i s'afegiran perspectives de creixement fonamentades amb les característiques de la població i l'anàlisi del creixement experimentat els darrers anys.

Els usuaris procedents de l'antic Taller Cooperativa Districte II que van ingressar l'any 1999 fruit de l'absorció d'aquesta Entitat per part d'APTSHD no s'han comptabilitzat en la tendència de creixement dels darrers 5 anys per no alterar l'estadística.

Els casos de progenitors separats, divorciats o situacions anàlogues, sense la pàtria potestat o que no mantinguin cap tipus de relació amb el exconjuge i el fill/a amb disminució o suposin abandonament, s'han comptabilitzat com orfes de pare o mare segons el cas.

DESCRIPCIÓ DE LA POBLACIÓ DE DISMINUITS PSÍQUICS ATESOS ALS CENTRES DIÛRNS I TENDÈNCIES DE CREIXEMENT

Per a realitzar la interpretació de la tendència de creixement s'han utilitzat tres fonts.

a- L'anàlisi del creixement dels serveis diürns de l'Associació indica una tendència a l'augment de l'edat en la mitjana d'ingrés.

b- L'anàlisi de l'Estadística de Persones amb Disminució (treball realitzat el juliol de 2000, amb dades del cens de 31-12-99 pel Gabinet d'Estudis i Planificació de la Secretaria General de Benestar Social, de la Generalitat de Catalunya) tal com apareix a l'estadística de l'Estimació de Necessitats d'Equipaments per a Persones amb Disminució Districte Sants Montjuïc.

Aquesta anàlisi ens informa que els serveis diürns tenen una sobrerrepresentació de persones del grup d'edat de 17 a 35

anys, en tant que estan subrepresentades les persones del grup de població amb disminució de 45 a 64 anys.

c- L'anàlisi qualitatiu dels nous ingressos ens informa que hi ha dos perfils contraposats al perfil tradicional dels que acaben l'educació especial

-Les dades referents a les edats a l'ingrés al Taller assenyalen una tendència a l'augment de l'edat mitjana d'ingrés.

Ambdues fonts d'informació permeten extreure les següents conclusions:

-Un nombre dels futurs usuaris dels Serveis no són majoritàriament els subjectes que finalitzin el període d'educació especial, sinó dos subgrups de difícil qualificació: a-Els subjectes ja assenyalats que no reben cap tipus de servei i resten al seu medi familiar. Es tracta de subjectes grans, operativament definits com majors de 30 anys, amb pares igualment grans i amb un grau moderat de minusvàlua. Això últim és el que fa que no hagin sol·licitat serveis diürns i, al contrari, restin a l'entorn familiar realitzant funcions secundàries a la llar. Entenem que són casos molt refractaris a l'ingrés en centres diürns fins que per l'envelliment de l'entorn familiar s'impossibiliti el manteniment d'aquesta situació.

b- Subjectes amb edats inferiors als 30 anys, amb molts casos sense diagnòstic de la seva disminució. Es tracta d'una població que fa demanda d'ingrés en serveis diürns molt posteriorment a la finalització de l'escolarització i després de repetits fracassos laborals. Freqüentment porten associats trastorns, molt d'ells reactius a factors d'estrès psicossocial al no haver rebut serveis de suport i recolzament. Si bé el canvi que suposa el servei diürn pot comportar una millora conductual, un cert nombre tant per la mateixa patologia personal de base, com per la frustració d'expectatives personals i familiars precisarien de serveis residencials, i no tant per factors d'edat. S'ha de tenir present que al tractar-se d'un grup sobre el que tenim molt poca història no ha estat inclòs en la qualificació de les perspectives de creixement.

Tot això ens fa pensar que la tendència de creixement anirà cap a un augment de les demandes de serveis diürns per part d'aquest nous perfils. Aquest fenomen reforça la idea que les estimacions de necessitats residencials que presentem a continuació són una estimació a la baixa.

Si bé és lògic que la capacitat de creixement de l'Entitat no pot ésser il·limitada, ens fa pensar que el creixement 0 no pot situar-se en un punt inferior als 5 anys. Igualment es pot pensar que, en qualsevol cas, les taxes de creixement negatiu són impensables en terminis inferiors als 10 anys.

DESCRIPCIÓ DE LA POBLACIÓ D'USUARIS DE SERVEIS DIURNS (CO-CET)

1. La població a data 30-11-01 queda de la següent manera:

a. Persones ateses: N=175. 174 Atesos als serveis diürns, dels quals 11 estan al servei de llar-residència de la nostra Entitat, més 1 usuari que està atès als serveis diürns d'un altra Entitat.

b. Mitjana d'edat: 31 anys

c. Distribució per edats: <25 : 42
26-35: 92
36-45: 31
46-65: 10

d. Sexe: Homes: 116
Dones: 59

e. Mitjana de disminució de la capacitat laboral (ICASS): 62,4%

f. Distribució dins els centres: CET/SCAPS: 69
SOI: 25
STO: 58
STO/AUXILIAR: 22

g. Situació familiar (Els pares de més d'un fill disminuït s'han computat de forma independent, comptabilitzant-los tantes vegades com fills als centres):

Mitjana d'edat: Pares i mares : 61 anys
Distribució: Pares 131 Mares 146
< 60 : 63 <60 : 77
60-69: 43 60-69: 51
>70 : 25 >70 : 19

h. Ingressos produïts en els darrers 5 anys (31-11-96 al 31-11-2002)

:any	Ingressos	Mitjana d'edat:	Mitjana disminució
1997	3	18,66	38,3
1998	15	21,84	52,47
1999	22	25,18	72
2000	15	24,66	50,60
2001	13	30,38	73,15

Distribució: <25 : 41
26-35: 19
36-45: 5
>45 : 3

Sexe: Homes: 41

Dones: 27

Mitjana % ICASS: 58,32

Centre: CET: 38

CO : 30

DEFINICIÓ DELS GRUPS JERARQUITZATS DE RISC DE NECESSITAT RESIDENCIAL:

A partir de la descripció de les característiques de la població atesa s'ha procedit a la confecció de quatre grups segons els risc que presentin necessitats residencials. Cal remarcar que es tracta de risc o de probabilitat que es pugui fer una demanda de plaça residencial i que, en darrer lloc, el que es faci o no la demanda depèn d'una sèrie de factors que tractarem posteriorment.

GRUP 1: Constitueix el grup de màxim risc. Està constituït per subjectes que presenten algunes de les següents característiques:

a- Orfes d'ambdós pares.

b- Situacions d'abandonament familiar.

c- Ambdós pares majors de 70 anys.

d- Un dels pares mort i l'altre major de 70 anys.

e- Patologia familiar greu i/o greus trastorns del comportament.

GRUP 2: Constitueix un grup que presenta una situació de risc sever. Està constituït per subjectes que presenten algunes de les següents característiques:

a- Orfes de mare i pare menor o igual a 70 anys.

b- Mares amb malalties greus.

c- Mares major de 70 anys i el pare menor o igual a 70.

d- Patologia familiar severa i/o severos trastorns del comportament.

GRUP 3: Constitueix un grup de risc mitja. Està constituït per subjectes amb algunes de les següents característiques:

a- Orfes de pare i mare menor o igual a 70 anys.

b- Pares amb malalties greus.

c- Pare major de 70 i mare menor o igual a 70 anys.

d- Disfunció familiar i/o trastorns del comportament lleus.

GRUP 4: Està constituït pel grup de baix risc. No necessarien serveis residencials o bé podrien gaudir d'aquests serveis com a forma d'afavorir l'autonomia personal i social. No s'han comptat a l'hora de calcular les necessitats residencials.

ESTIMACIÓ DE NECESSITATS RESIDENCIALS

1- ESTIMACIÓ ACTUAL

Aplicant els criteris indicats en el punt anterior, les necessitats residencials actuals quedarien definides per les següents dades:

GRUP 1: Està format per un total de 46 usuaris, que representa el 26,3% dels usuaris de serveis diürns.

a- Orfes d'ambdós pares: 17

b- Situacions d'abandonament familiar: 0

c- Ambdós pares majors de 70 anys: 17

d- Un dels pares mort i l'altre major de 70 anys: 5

e- Patologia familiar greu i/o greus trastorns del comportament: 7

GRUP 2: Format per un total de 17 usuaris, representa el 9,7% dels usuaris de serveis diürns.

a- Orfes de mare i pare menor o igual a 70 anys: 2

b- Mares amb malalties greus: 7

c- Mare major de 70 anys i el pare menor o igual a 70: 1

d- Patologia familiar severa i/o severos trastorns del comportament: 7

GRUP 3: Format per un total de 26 usuaris, representa el 15% dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes de pare i mare menor o igual a 70 anys: 11
- b- Pares amb malalties greus: 1
- c- Pare major de 70 i mare menor o igual a 70 anys: 10
- d- Disfunció familiar i/o trastorns del comportament lleus: 4

D'aquesta manera pot observar-se que 89 usuaris (50,85%) presenten algun tret que fa que s'inclouin dins dels grups de risc de necessitat residencial.

2- ESTIMACIÓ A 5 ANYS (2006)

Per tal de calcular les necessitats residencials a 5 anys, en primer lloc farem l'estimació de les necessitats que presentaran els usuaris actuals, i posteriorment farem una estimació del creixement.

GRUP 1: Estarà format per un total de 76 usuaris, el que representarà el 43,42% dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes d'ambdós pares: 17
- b- Situacions d'abandonament familiar: 0
- c- Ambdós pares majors de 70 anys: 37
- d- Un dels pares mort i l'altre major de 70 anys: 16
- e- Patologia familiar greu i/o greus trastorns del comportament: 6

GRUP 2: Format per un total de 14 usuaris, representarà el 8 % dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes de mare i pare menor o igual a 70 anys: 1
- b- Mares amb malalties greus: 5
- c- Mare major de 70 anys i el pare menor o igual a 70: 2
- d- Patologia familiar severa i/o severs trastorns del comportament: 6

GRUP 3: Format per un total de 17 usuaris, representarà el 9,7% dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes de pare i mare menor o igual a 70 anys: 5
- b- Pares amb malalties greus: 0
- c- Pare major de 70 i mare menor o igual a 70 anys: 10
- d- Disfunció familiar i/o trastorns del comportament lleus: 2

D'aquesta manera pot observar-se que 107 del usuaris actuals (61,1%) presentaran algun tret que farà que s'inclouin dins dels grups de risc de necessitat residencial.

Per calcular les perspectives de creixement, en primer lloc farem una anàlisi de les necessitats residencials que presenten el usuaris ingressats els darrers 5 anys (del 30-11-96 al 30-11-01). S'observa que han ingressat un total de 68 nous usuaris. D'aquests, 12 (17,6%) són del Grup 1, 6 més (9%) s'han d'incloure dins del Grup 2 i 6 (9%) dins del Grup 3. Aplicant una taxa moderada de creixement anual de 5 nous usuaris significaria un augment net de 25 usuaris i un nombre total d'usuaris de 200. A l'aplicar la mateixa distribució dins dels grups de risc que l'observada en els 5 darrers anys, faria que els percentatges quedessin de la següent manera:

GRUP 1: $76+4= 80$ (40%)

GRUP 2: $14+2= 16$ (8 %)

GRUP 3: $17+2= 19$ (9,5%)

TOTAL: 115 (57,5%)

3- ESTIMACIÓ A 10 ANYS (2011)

A fi de calcular les necessitats residencials a 10 anys es procedirà a utilitzar el mateix sistema que en el càlcul a 5 anys.

Les necessitats dels usuaris actuals de Taller quedaran així:

GRUP 1: Estarà format per un total de 93 usuaris, que representa el 53,5% dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes d'ambdós pares: 17
- b- Situacions d'abandonament familiar: 0
- c- Ambdós pares majors de 70 anys: 53
- d- Un dels pares mort i l'altre major de 70 anys: 15
- e- Patologia familiar greu i/o greus trastorns del comportament: 8

GRUP 2: Format per un total de 13 usuaris, representarà el 7,4 % dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes de mare i pare menor o igual a 70 anys: 2
- b- Mares amb malalties greus: 3
- c- Mare major de 70 anys i el pare menor o igual a 70: 5
- d- Patologia familiar severa i/o severs trastorns del comportament: 5

GRUP 3: Format per un total de 20 usuaris, representa el 11,4% dels usuaris de serveis diürns.

- a- Orfes de pare i mare menor o igual a 70 anys: 4
- b- Pares amb malalties greus: 0
- c- Pare major de 70 i mare menor o igual a 70 anys: 13
- d- Disfunció familiar i/o trastorns del comportament lleus: 3

D'aquesta manera pot observar-se que 126 del usuaris actuals (68,6%) presentaran algun tret que farà que s'inclouin dins dels grups de risc de necessitat residencial.

Igual que en la previsió a 5 anys, la de 10 anys que hem assenyalat reflecteix les necessitats residencials per a la població usuària de taller de l'actualitat. Aplicant la taxa de creixement de 5 usuaris/any ens trobem amb un augment net de 50 usuaris i un nombre total de 225. A l'aplicar la mateixa distribució dins dels grups de risc que per a l'estimació a 5 anys ens trobem els següents percentatges:

GRUP 1: $93+8= 101$ (45%)

GRUP 2: $13+4= 17$ (7,5%)

GRUP 3: $20+4= 24$ (10,6%)

TOTAL: 132 (58,8%)

CONCLUSIONS FINALS.

La primera conclusió òbvia és que els serveis residencials constitueixen el servei de l'Associació que més perspectives de creixement té i, alhora, és, en l'actualitat, el de menor capacitat per respondre a aquestes expectatives. No només es donarà una important necessitat de places residencials, sinó que caldrà també donar resposta a necessitats heterogènies. L'existència i la progressiva importància quantitativa dels dos nous perfils d'usuaris assenyalats a l'estudi implica que les institucions hauran de ser capaces de crear productes i serveis adients per a aquests grups.

Entenem que l'estudi SENECA en el qual la nostra Entitat participa, ens podrà perfilar d'una forma més acurada les necessitats d'aquestes persones.

De les dades exposades es posa de manifest la paradoxa que, si bé s'afirma que ja en la actualitat hi ha un nombrós grup de risc de necessitats residencials això no es tradueix en una situació de saturació de demandes de places. Per tal de poder donar explicació a aquest fenomen es necessari apel·lar a diversos factors interactius:

1- Existència d'una imatge negativa de la solució residencial: L'ingrés és vist pels pares com a sinònim d'abandonament. Si bé veuen amb molts bons ulls l'existència d'aquest recurs, els consideren adient per als altres o com a solució en cas que "faltin" els germans. Aquesta imatge fa que un bon nombre dels 46 usuaris inclosos en el grup de màxim risc no facin demanda i estiguin en situacions de merma de qualitat de vida i amb sobre esforç per part dels familiars.

2- L'autopercepció dels pares amb edats elevades sobre la capacitat per atendre a un fill no sol ser acord a les necessitats del fill.

3- En una enquesta sobre serveis residencials realitzada l'any 1999 a pares i germans de persones amb disminució es posava de manifest que els pares el veien com un bon recurs, "ideal pels altres" i sols utilitzable en darrer terme després dels germans, en tant que aquests el posaven com a primera opció.

4- La manca de places suficients de llar-residència a Barcelona ha fet que a un cert nombre de situacions s'hagin donat solucions alternatives com la ubicació del disminuït amb familiars més o menys propers, l'ingrés en centres residencials dirigits a altres perfils d'usuaris, o formes residencials "encobertes", on els serveis diürns de l'associació donen suport a situacions residencials de "vida independent".

5- La joventut i limitació de places del servei residencial actual és, al nostre entendre, el factor principal ja que interactua amb els altres:

- La seva evolució i maduració afavorirà un canvi de la imatge de la solució residencial.

- La limitació de places no permet abordar i donar fi a aquelles situacions negatives assenyalades (pèrdua qualitat de vida, solucions alternatives, etc.) per manca de recursos, ni permet constituir la llar-residència, amb estances mes o menys prolongades, com a un recurs més dels serveis per abordar determinades patologies.

Per tot això entenem que l'augment de recursos comportaria automàticament un augment en la demanda de places per part dels usuaris inclosos en els grups de risc.

Metodologia i anàlisi de dades: : Josep Pascual

Recull de dades: Carme Aira, Pedro Ramos, Salvador Selva, Begoña Vázquez.

Coordinació: Carme Aira

Novembre 2001

QUADRE RESUM DE DADES SOBRE NECESSITATS RESIDENCIALS

	2001	2006	2011
GRUP 1 (Risc màxim)	46	80	101
GRUP 2 (Risc sever)	17	16	17
GRUP 3 (Risc mitja)	26	19	24
SUBTOTAL	89	115	132
GRUP 4 (Baix risc)	86	85	93
TOTAL	175	200	225

* 14 places del grup 1 són cobertes. 13 als serveis actuals de l'Entitat i una a un altre Entitat. 12 més es preveu cobrir-les amb la propera apertura dels Habitatges Sant Cristòfol a les vivendes de SEAT.